

Startnotitie MER

Uiterwaardvergraving Avelingen Gorinchem

Besluit-MER/Plan-MER

Oktober 2007

CONCEPT

CONCEPT

Inhoudsopgave

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding voor het project Uiterwaardvergraving Bedrijventerrein Avelingen	5
1.2 De maatregel uiterwaardvergraving bedrijventerrein Avelingen	5
1.3 De MER-plicht	6
1.4 De Startnotitie en de M.e.r.-procedure	6
1.5 Leeswijzer	7
2 Doelstellingen en randvoorwaarden	8
2.1 Probleemstelling uiterwaardvergraving Avelingen	8
2.2 Doelen en randvoorwaarden	8
2.3 Randvoorwaarden en uitgangspunten	9
3 Oplossingsrichting	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Avelingen in de PKB	10
3.3 De Herstructureringsvisie Bedrijventerrein Avelingen	11
4 Gebiedsbeschrijving en effecten	13
4.1 Huidige situatie	13
4.1.1 Landschap	13
4.1.2 Economie en werken	14
4.1.3 Natuur	14
4.1.4 Rivier en veiligheid	15
4.1.5 Bodem en water	15
4.2 Autonome ontwikkeling	16
4.3 Beoordelingskader effecten	16
4.3.1 Rivier	16
4.3.2 Natuur en milieu	17
4.3.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	17
4.3.4 Ruimtelijke kwaliteit	17
4.3.5 Bodem	17
4.3.6 Hydrologie	18
4.3.7 Externe effecten op lucht, geluid en veiligheid	18
4.3.8 Kosten	18
5 Besluiten en Procedures	19
5.1 Besluiten	19
5.1.1 Startnotitiefase	19
5.1.2 Mer-fase	19
5.1.3 Vervolgfase	20
5.1.4 Overige besluiten	20
5.2 Betrokken actoren	21

CONCEPT

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het project Uiterwaardvergraving Bedrijventerrein Avelingen

Verwacht wordt dat de rivieren in Nederland in de toekomst in toenemende mate extreem grote hoeveelheden water moeten afvoeren. De dreigende overstromingen in 1993 en in 1995 waren hiervan een voorbode. Er is extra ruimte nodig in het rivierengebied om die grote hoeveelheden water te kunnen afvoeren. Het rijk heeft daarom de Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier vastgesteld. Het rijk stelt zich de volgende doelstellingen met de PKB Ruimte voor de Rivier:

- In 2015 moet het rivierengebied in veiligheid voldoen aan de gestelde normen;
- Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het rivierengebied.

In deze PKB zijn de uiterwaarden van bedrijventerrein Avelingen in Gorinchem aangewezen als locatie voor rivierverruiming. Door het vergraven van deze uiterwaarden krijgt de Merwede terplaatse van Gorinchem meer ruimte, waarmee een waterstanddaling gecreëerd wordt bij maatgevende hoogwaterstanden. De maatregel hangt sterk samen met de ontpoldering van de Noordwaard nabij Werkendam. Beide maatregelen moeten gezamenlijk een zodanige waterstandverlaging genereren dat de dreiging van overstroming voor delen van Gorinchem tot het verleden behoort.

De gemeente Gorinchem gaat onderzoeken hoe deze uiterwaardvergraving uitgevoerd moet gaan worden. Al eerder heeft de gemeente een “Herstructureringsvisie bedrijventerrein Avelingen” vastgesteld. Hierin is een schetsontwerp opgenomen voor de uitvoering van de maatregel. Dit schetsontwerp is uitgangspunt voor het onderzoek.

1.2 De maatregel uiterwaardvergraving bedrijventerrein Avelingen

In de PKB is de maatregel omschreven als een uiterwaardvergraving nabij het bedrijventerrein. Het schetsontwerp van de “Herstructureringsvisie” heeft deze uiterwaardvergraving, binnen de randvoorwaarden van de PKB nader uitgewerkt. De maatregel voorziet in het volgende:

- Er wordt een geul gegraven door de voorlanden van het bedrijventerrein;
- In deze geul dient een drempel te worden aangebracht om meestromen bij laag water te voorkomen;
- De geul wordt door een parallelle strekdam aan de Merwede gescheiden van de Merwede;
- De bestaande pijlers van de Merwedebrug dienen te worden beschermd tegen de te realiseren doorstroming;

- Bestaande pijlers van een noodbrug worden verwijderd;
- Er wordt nieuwe kaderuimte ontwikkeld ten behoeve van de scheepvaart die het bedrijventerrein aandoet;
- Twee verouderde insteekhavens worden gedempt.

Het bedrijventerrein Avelingen is een nat bedrijventerrein waar bedrijven gevestigd zijn die gebruik maken van het water. De gemeente wenst dit graag zo te houden en wil het project van de uiterwaardvergraving aangrijpen voor een verbetering van de bereikbaarheid van de bedrijven vanaf de waterzijde en een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied.

1.3 De m.e.r.-plicht

De m.e.r.-procedure

Ten aanzien van het bestemmingsplan geldt een m.e.r.-beoordelingsplicht op grond van onderdeel D 3 van de bijlage bij het Besluit m.e.r. 1994 (aanleg, wijziging of uitbreiding van een waterweg die kan worden bevaren door schepen met een laadvermogen van 900 ton of meer). Verder kan een passende beoordeling in de zin van de Natuurbeschermingswet 1998 aan de orde zijn. Die passende beoordeling is noodzakelijk indien significante gevolgen voor de Biesbosch of een ander Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten. Hierdoor bestaat er ten aanzien van het bestemmingsplan een plan-m.e.r.-plicht. Er wordt geen m.e.r.-beoordelingsprocedure doorlopen omdat uit eigener beweging voor de vaststelling van het bestemmingsplan tevens een besluit-m.e.r.-procedure wordt doorlopen. Deze procedure wordt gecombineerd met de plan-m.e.r.-procedure. Er zal een gecombineerd besluit-MER/plan-MER worden vervaardigd.

Inhoud van het MER

In dit MER worden geen varianten afgewogen betreffende de situering van de geul in de uiterwaarden. Deze varianten zijn in de “Herstructureringsvisie bedrijventerrein Avelingen” aan de orde geweest. Op basis hiervan is door het Rijk en het college van B&W vastgesteld dat een nadere variantenstudie, gelet op de ruimtelijke beperkingen, niet mogelijk en niet noodzakelijk is.

Deze m.e.r.-procedure heeft daarom als belangrijkste doelstelling de milieugevolgen van de uitvoering van de maatregel conform de gekozen variant te onderzoeken, om aan de hand daarvan mitigerende en compenserende maatregelen te kunnen ontwikkelen.

1.4 De Startnotitie en de m.e.r.-procedure

De m.e.r.-procedure begint met een startnotitie. In de startnotitie worden de achtergronden en uitgangspunten van de maatregel (uiterwaardvergraving) op een rij gezet en wordt beschreven welke zaken in de planstudie onderzocht gaan worden. Daarnaast wordt informatie gegeven over het proces van de m.e.r.-procedure. Het doel van de startnotitie is:

- Betrokken personen en instanties informeren over de maatregel en over wat wel en wat niet in het MER uitgezocht zal worden;
- Betrokken personen en instanties gelegenheid geven om in te spreken op de voorgestelde inhoud van het MER en de beoordelingscriteria;
- Mogelijke alternatieven verkennen en hieruit kansrijke alternatieven selecteren.

De startnotitie is bedoeld om iedereen de gelegenheid te bieden opmerkingen te maken over de voorgestelde inhoud van het milieueffectrapport (MER). Deze (inspraak)reacties neemt de Commissie MER mee bij het formuleren van haar advies. Het bevoegde gezag (= de gemeenteraad van Gorinchem) stelt op basis van dit advies de richtlijnen voor de uitvoering van het MER vast. De richtlijnen bevatten inhoudelijke eisen waaraan het op te stellen MER moet voldoen.

1.5 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 wordt de probleemstelling en doelstelling beschreven. In Hoofdstuk 3 volgt een beschrijving van de oplossingsrichting en afwegingen die reeds gemaakt zijn ten aanzien van deze oplossingsrichting. In Hoofdstuk 4 wordt de gebiedsbeschrijving gegeven en het beoordelingskader voor de MER. In het laatste hoofdstuk wordt de procedure beschreven.

2 Doelstellingen en randvoorwaarden

2.1 Probleemstelling uiterwaardvergraving Avelingen

Het rivierengebied wordt door dijken beschermd tegen hoge waterstanden op de rivieren. In het recente verleden – in 1993 en 1995 – deden zich zeer hoge waterstanden voor. De dijken zijn daarna versneld op sterkte gebracht om de maatgevende afvoer, 3.650 m³/s bij Borgharen en 15.000 m³/s bij Lobith, veilig af te kunnen voeren naar zee. Dit programma is grotendeels afgerond. Naar aanleiding van de hoge waterstanden in 1993 en 1995 is vastgesteld dat rekening gehouden moet worden met hogere maatgevende rivierafvoeren. Het kabinet heeft besloten dat uiterlijk in het jaar 2015 een Maasafvoer van 3.800 m³/s bij Borgharen en een Rijnafvoer van 16.000 m³/s bij Lobith veilig moet kunnen worden afgevoerd. Hiervoor zijn maatregelen nodig. De verwachting is dat in de loop van de eeuw, na 2015 als gevolg van veranderingen in het klimaat, de maatgevende rivierafvoeren nog verder zullen toenemen. Daarom wil het kabinet de veiligheid van het rivierengebied op het vereiste niveau brengen door gebruik te maken van maatregelen die voorkomen dat de maatgevende hoogwaterstanden stijgen. Dit zijn rivierverruimingsmaatregelen. Deze zijn een trendbreuk ten opzichte van het huidige beleid van dijkverhoging en -versterking. De PKB Ruimte voor de Rivier heeft daartoe een basispakket aan maatregelen voorgesteld. Per maatregel is de locatie, de omschrijving van de ingreep en de waterstanddaling beschreven. Eén van deze maatregelen is Uiterwaardvergraving Avelingen.

2.2 Doelen en randvoorwaarden

De PKB-maatregel Uiterwaardvergraving Avelingen heeft twee doelstellingen:

- Op peil brengen van de veiligheid. De waterstand ter hoogte van Gorinchem (rivierkilometer 955) moet bij maatgevende omstandigheden minimaal 5 centimeter worden verlaagd.
- De ruimtelijke kwaliteit van het gebied te stimuleren. Daarbij wordt rekening gehouden met het volgende:
  - De uitstraling van de maatregel naar, de relatie van de maatregel met en de functie van de maatregel ten opzichte van functies en waarden in de omgeving ten aanzien van de volgende aspecten:
    - Cultuurhistorische waarden, zoals het historische stadsgezicht;
    - Recreatie;
    - Watergebonden bedrijvigheid;
    - Ecologie
    - Infrastructuur (A27)

- Het versterken van de landschappelijke en ecologische structuur in de lengterichting van de rivier en het zo mogelijk bijdragen aan realisatie van de “natte as”;
- Het versterken van de relatie van het water en de watergebonden bedrijvigheid door de inrichting van het gebied;
- Het behoud van cultuurhistorische waarden zoals restanten van de Bailey-brug.

De maatregel moet uiterlijk in 2015 gereed zijn.

2.3 Randvoorwaarden en uitgangspunten

De gemeente Gorinchem heeft in 2006 de “Herstructureringsvisie bedrijventerrein Avelingen” vastgesteld. In deze Herstructureringsvisie is een drietal varianten voor uitvoering van de maatregel afgewogen op meerdere criteria. De gekozen voorkeursvariant levert de beste bijdrage aan de doelstellingen die voor het gebied geformuleerd zijn. Die doelstellingen waren:

- Een betere veiligheid tegen overstromingen door verlaging van de maatgevende hoogwaterstanden met 5 cm.;
- Een betere bereikbaarheid van de watergebonden bedrijven vanaf de waterzijde;
- Een invulling geven aan de ecologische verbindingzone zoals deze geprojecteerd is in het provinciale streekplan.

Deze herstructureringsvisie vormt het belangrijkste uitgangspunt voor de uitvoering van de maatregel. De herstructureringsvisie is ook als zodanig geaccepteerd door de Staatssecretaris van V&W.

3 Oplossingsrichting

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen oplossing van het probleem beschreven. Daarbij wordt ingegaan op de keuze voor Avelingen in het kader van de PKB Ruimte voor de Rivier en worden de varianten die aan de orde zijn geweest in de Herstructureringsvisie Bedrijventerrein Avelingen beschreven.

Vervolgens wordt de voorgenomen maatregel nader toegelicht. Beschreven wordt hoe deze nader onderzocht zal gaan worden in het kader van deze m.e.r.-procedure.

3.2 Avelingen in de PKB

Bij Gorinchem is er sprake van een “flessenhals” in de Merwede. Er is sprake van een vernauwing van het doorstromingsgebied voor de Merwede als gevolg van de verstedelijking langs de rivier en de Merwedebrug. Hierdoor bestaat er een overstromingsgevaar voor Gorinchem als geheel, en met name het oosten van Gorinchem.

In de aanloop naar de vaststelling van de PKB zijn diverse locaties onderzocht om een bijdrage te leveren aan de rivierverbreding en daarmee waterstandverlaging bij maatgevende hoogwaterstanden. In het MER bij de PKB Ruimte voor de Rivier is een afweging gemaakt tussen deze locaties. Op basis van een afweging van milieueffecten en kosteneffectiviteit van de mogelijke maatregelen is een afweging gemaakt.

Voor de verlaging van de waterstanden is de maatregel ontpoldering Noordwaard het meest effectief. Deze moet een verlaging van de waterstanden geven van circa 30 centimeter. Daarmee is de doelstelling voor Gorinchem echter nog niet bereikt. Gorinchem heeft in het kader van het regioadvies voor de PKB de locatie Avelingen aangedragen. Hier kunnen gemeentelijke doelstellingen en rijksdoelstellingen met elkaar worden gecombineerd. Verlaging van de waterstand en verbetering van de bereikbaarheid van het bedrijventerreinen vanaf de waterzijde.

In de PKB Ruimte voor de Rivier zijn meerdere locaties nabij Gorinchem in beeld geweest om een bijdrage te leveren aan de waterstanddaling. Het betrof onder meer de Woelse Waard ten oosten van Gorinchem en de zuidelijke Merwede-oever ten hoogte van Gorinchem. Beide maatregelen zijn afgewezen op basis van kosteneffectiviteit. Daarbij is de zuidelijke Merwede-oever aangewezen als mogelijke maatregel voor de langere termijn, mochten zich in de toekomst nog hogere waterstanden gaan voordoen dan waar nu mee gerekend wordt.

In het voortraject voor de totstandkoming van de PKB zijn daarbij twee varianten voor Avelingen onderzocht. Een maximale variant en een behoedzame variant. In de maximale variant zouden enkele bedrijven geherhuisvest moeten worden als gevolg van het verleggen van de oeverlijn. In de behoedzame variant wordt de oeverlijn zodanig gesitueerd dat gevestigde bedrijven kunnen blijven functioneren.

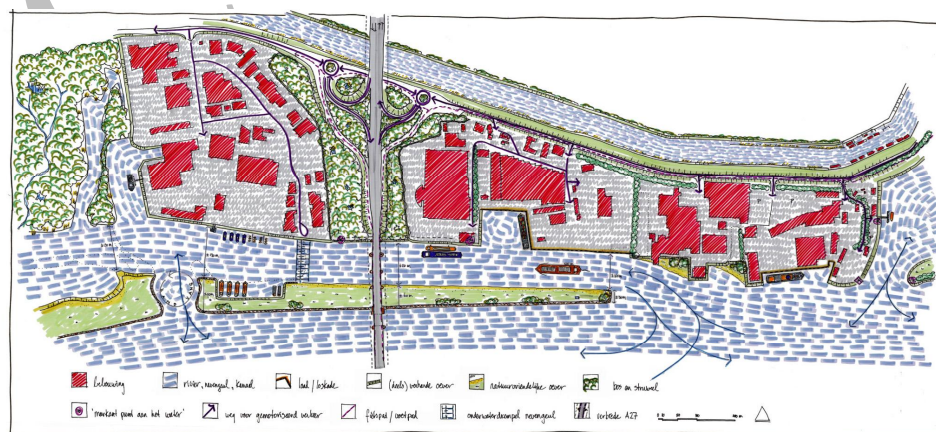
Uiteindelijk is in de PKB voor de behoedzame variant gekozen, omdat daarmee de doelstelling van 5 centimeter bereikt kan worden.

3.3 De Herstructureringsvisie Bedrijventerrein Avelingen

De gemeente Gorinchem heeft in 2006 de Herstructureringsvisie Bedrijventerrein Avelingen vastgesteld. In de Herstructureringsvisie is een eerste uitwerking van de uiterwaardvergraving gegeven, in combinatie met versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het bedrijventerrein.

Ten behoeve van de ontwikkeling van een schetsontwerp van de maatregel zijn een aantal varianten voor de uiterwaardvergraving onderzocht. Deze varianten waren:

- Ruimte voor bedrijventerrein Avelingen;
In deze variant is de mogelijkheid om extra bedrijventerreinen te creëren onderzocht. Op basis van een minimale maat voor de nevengeul kan een kleine strook extra bedrijventerrein worden ontwikkeld.
- Ruimte voor de nevengeul;
In deze variant wordt de nevengeul maximale ruimte gegeven en wordt er maximale doorstroming gerealiseerd. De nevengeul wordt van de hoofdgeul gescheiden door een smalle parallelle strekdam.
- Ruimte voor economie en natuur.
In deze variant wordt ruimte voor economie gecreëerd door de demping van een tweetal niet meer in gebruik zijnde insteekhavens en de ontwikkeling van een langskade voor het bedrijventerrein. Ruimte voor natuur wordt gecreëerd door de aanleg van een landscheg als strekdam. Deze landscheg heeft de functie van “Stepping Stone” ten behoeve van ecologie.

Herstructureringsvisie Bedrijventerrein Gorinchem Avelingen
Schetsontwerp voorkeursmodel 'Ruimte voor economie en natuur'

Op basis van een afweging van de voor- en nadelen van de genoemde varianten is de variant ruimte voor economie en natuur als voorkeursvariant vastgesteld. Deze variant kan tevens worden gezien als het Meest Milieuvriendelijke alternatief. Alleen in deze variant is met de strekdam een uitwerking mogelijk van een, zij het smalle, ecologische verbindingszone. In het provinciale streekplan zijn de voorlanden van het bedrijventerrein als ecologische verbindingszone geduid. Met de voorkeursvariant wordt een uitwerking gegeven van deze planologische aanduiding.

Op basis van dit onderzoek is tevens vastgesteld dat een verdere variantenontwikkeling, in het kader van de ruimtelijke procedure en de MER niet meer aan de orde is. Op het breedste punt zijn de voorlanden ca. 250 meter breed, het smalste punt beslaat maximaal 100 meter. Andere varianten dan in de Herstructureringsvisie aan de orde zijn geweest zijn niet mogelijk gelet op de omvang het gebied en de taakstelling voor de waterstanddaling zoals deze is gegeven in de PKB.

CONCEPT

4 Gebiedsbeschrijving en effecten

4.1 Huidige situatie

4.1.1 Landschap

Opbouw en samenhang

Het plangebied voor de uiterwaardvergraving is te kenschetsen als de “voorlanden” van het bedrijventerrein Avelingen en als de resterende uiterwaard na vestiging van het bedrijventerrein. Het betreft een strook grasland tot maximaal ca. 250 meter breedte. De hoger gelegen kavels van de bedrijven grenzen direct aan deze gronden. De “voorlanden” worden overstroomd gemiddeld 50 dagen per jaar bij hoogwater. De “voorlanden” worden verpacht als weideland. Door het gebied lopen de toevoerwegen voor de insteekhavens. In het gebied is tevens een voorraadhaven van Damen Shipyards gesitueerd. Hier worden casco's afgemeerd in afwachting van afbouw.

Aan de Oostzijde wordt het gebied begrensd door de Voorhaven; haven en tevens de verbinding tussen de Merwede en het Merwedekanaal. Aan de Westzijde grenst het gebied aan het Natuurgebied Avelingen. Tussen de voorraadhaven van Damen Shipyards en het natuurgebied is een kunstmatige dam aangelegd. Naast scheidingsfunctie heeft deze dam een toegangsfunctie voor het agrarische gebruik van de landtong van het natuurgebied.

Het plangebied maakt onderdeel uit van het rivierengebied. Karakteristiek is de aanwezige driedeling:

- De voorlanden van de uiterwaarden;
- De uiterwaarden met de bedrijfsvestigingen;
- De Wolpherensedijk als afscheiding van de uiterwaarden.

Visueel

Het gebied is zichtbaar vanaf de Merwede en vanaf de Merwedebrug. Vanaf de Wolpherensedijk is het plangebied niet zichtbaar, het wordt afgeschermd door de bedrijfsbebouwing. Het gebied vormt, ook visueel, een buffer tussen de dynamiek van de rivier en de stedelijke bebouwing van het bedrijventerrein.

Markante objecten zijn de voorraadhaven van Damen Shipyards en het wilgenbos nabij Vreugdenhil.

Cultuurhistorie en archeologie

Het gebied heeft geen bijzondere cultuurhistorische of archeologische waarden. In het gebied zijn de pijlers van een oude militaire Bailey-brug aanwezig. Deze heeft dienst gedaan als eventuele noodbrug tijdens de “Koude Oorlog”, als vervanger van een eventueel uitgevallen Merwedebrug.

De belangrijkste elementen zijn:

- De pijlers van de Baileybrug;
- De zichtlijnen.

4.1.2 Economie en werken

Het bedrijventerrein bevat grotere internationaal opererende bedrijven als Mercon Steel Structures, Vreugdenhil, Stigter Staal, Massive en Damen Shipyards en enkele kleinere bedrijven. Niet alle bedrijven op het terrein zijn watergebonden.

Het bedrijventerrein herbergt circa 3.000 arbeidsplaatsen, circa 14% van de totale werkgelegenheid in Gorinchem. In het gebied is vooral industrie en handel gevestigd, sectoren die een redelijke spin-off hebben voor de Gorinchemse economie.

Met de uitvoering van dit project wordt de waterzijdige bereikbaarheid van het bedrijventerrein sterk verbeterd. Voor de bedrijven die direct aan het water zijn gelegen is de kwaliteit van deze bereikbaarheid van essentieel belang voor de bedrijfsvoering.

4.1.3 Natuur

Ten aanzien van natuur kan er een onderscheid worden gemaakt in actuele waarden en beschermde of statuswaarden. Actuele waarden zijn objectief vast te stellen aanwezige natuurwaarden. Onder statuswaarden worden beschermde gebieden en soorten vervat.

Actuele waarden

De actuele natuurwaarden worden bepaald door de soorten die aanwezig zijn binnen het plangebied. De uiterwaarden zijn van belang vanwege daar voorkomende flora, vogels (voornamelijk weidevogels) en vermoedelijk ook amfibieën. Daarnaast ontwikkelt de natuur zich continu zodat er in het plangebied ook sprake is van potentiële

natuurwaarden. In het provinciale Streekplan is het gebied aangeduid als ecologische verbindingzone.

Beschermde of statuswaarden

Onder beschermde natuurwaarden worden verstaan de (natuur)gebieden en de planten- en diersoorten, die beschermd worden op basis van de internationale en nationale natuurwet- en -regelgeving. Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000 gebied of beschermd natuurmonument. Wel zal het plangebied na de ingreep onderdeel uitmaken van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Hierbij zal het plangebied aansluiten op het nabijgelegen natuurgebied 'Avelingen'.

In een Flora en Fauna onderzoek is soortenonderzoek in het gebied uitgevoerd. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen en het wordt ook niet verwacht dat het gebied geschikt is voor beschermde soorten die in de nabijheid voorkomen. Het gebied heeft daarmee geen potentie voor deze soorten.

4.1.4 Rivier en veiligheid

Scheepvaart

De Merwede is één van de drukst bevaren Hoofdvaarwegen van Nederland. De ingreep mag geen nadelige gevolgen hebben op de veiligheid en bevaarbaarheid van de Merwede. Daarnaast dient de maatregel bij te dragen aan een betere bereikbaarheid van het bedrijventerrein voor de (grotere) schepen van de toekomst. In huidige situatie bestaat er een knelpunt voor schepen tot 135 meter. Wil Avelingen een rol kunnen blijven spelen als watergebonden bedrijventerrein, dan dient de bereikbaarheid vanaf het water te worden verbeterd.

Waterstanden

De hoogwaterstanden in 1993 en 1995 hebben ook hun effect gehad op bedrijventerrein Avelingen. Delen van het bedrijventerrein overstromden, als gevolg waarvan er niet gewerkt kon worden. Bij de maatgevende hoogwaterstanden van de PKB, zal er zonder rivierverruimingsmaatregelen vaker niet gewerkt kunnen worden op het bedrijventerrein. De voorlanden staan zo'n 50 dagen per jaar onder water.

4.1.5 Bodem en water

Bodem

De kwaliteit van de bodem in het plangebied is reeds globaal onderzocht. De bodem bestaat uit samengestelde pakketten van zand, klei en veen. De toplaag van de voorlanden kent een lichte mate van verontreiniging, zoals deze overal in het rivierengebied voorkomt als gevolg van de regelmatige overstromingen van de uiterwaarden. In het gebied is een enkele zwaardere puntvervuiling waargenomen. De huidige insteekhavens en toevaarwegen bevatten vervuild slib.

In het gebied is mogelijk sprake van de aanwezigheid munitie uit de tweede wereldoorlog. Hiervan is geen inventarisatie bekend.

Grond en oppervlaktewater

Het plangebied bevindt zich in een laag gelegen rivierengebied met grondwaterstanden die direct worden beïnvloed door de rivier. Het maaiveld bevindt zich gemiddeld op 1.0 m+NAP. De deklaag bestaat in het rivierengebied voornamelijk uit klei en slibhoudende zanden.

Het huidige watersysteem binnen het plangebied bevat geen hoofdwatgangen maar bestaat volledig uit uiterwaard. Wel zijn een poel en een sloot aanwezig in het gebied. Verwacht wordt een verbinding, met de bodem als verbindend element, tussen de Merwede, het kanaal van Steenenhoek en het verder gelegen binnendijks gebied.

4.2 Autonome ontwikkeling

De voorlanden bestaan nu uit grasland en struikgewas. De terreinen zijn in gebruik als weideland voor met name schapen en runderen. Bij hoog water overstromen de voorlanden en hebben ze een functie als bergingsgebied voor overtollig rivierwater. Er ontstaat geen doorstroming als gevolg van te veel belemmeringen in het gebied, waaronder de pijlers van de Merwedeburg. Gemiddeld bergt het gebied gedurende circa 50 dagen per jaar rivierwater.

Als autonome ontwikkeling kan de mogelijke nieuwe oeververbinding ten behoeve van de A27 worden gezien en de verwachte doorgroei van de containerterminal op het bedrijventerrein. Omdat ze een samenhang hebben met de voorgenomen activiteit, zal hiermee in de planstudie rekening worden gehouden.

4.3 Beoordelingskader effecten

In deze paragraaf zijn de criteria aangegeven die in het MER zullen worden gebruikt om de voorkeursvariant te beoordelen. Hierbij gaat het zowel om effecten in het plangebied, als om effecten in de omgeving daarvan.

Het plangebied is het gebied waar de ingrepen plaatsvinden. Het betreft het gebied zoals dat is gedefinieerd op het schetsontwerp van de herstructureringsvisie. Daarnaast is er een zone rondom het plangebied waar de gevolgen van de ingrepen merkbaar zullen zijn. Dit gebied is meestal groter dan het plangebied. De omvang van deze zone kan voor het ene aspect anders zijn dan voor het andere. De geografische grenzen liggen dus niet bij voorbaat geheel vast.

4.3.1 Rivier

Het aspect veiligheid wordt gemeten aan de hand van het effect op de maatgevende waterstand. Hierbij is 5 centimeter daling van de MHW de doelstelling. Indien meer dan 5 centimeter gerealiseerd kan worden, zonder noemenswaardige extra effecten, zal dit worden nagestreefd. Daarnaast wordt de flexibiliteit beoordeeld naar de mate waarin kan worden ingespeeld op een eventuele verdere toename van de Rijnaafvoer, mogelijk tot 18.000 m³/s.

De mate waarin onderhoud nodig is aan de nevengeul en/of de vaargeul, wordt kwantitatief beschreven door te bezien in hoeverre er een kans op aanzanding of erosie is. Het gaat hierbij om de morfologische effecten op de Merwede.

De mate van aantasting van de scheepvaartfunctie (vaargeul) zal toetsbaar worden gemaakt door het in beeld brengen van de extra beheerkosten (baggeren) of de mate van uitbreiding / intensivering van scheepvaartbegeleiding.

De mate waarin extra maatregelen genomen dienen te worden om kunstwerken (brugpijlers) en dijken te beschermen (verdediging), wordt kwantitatief bepaald.

Waterkering

Voor de waterkering gaat het om aspecten als stabiliteit van de bestaande dijk door het aanleggen van de geul en de stabiliteit van de ondergrond. De stabiliteit hiervan mag door de maatregelen niet worden aangetast.

4.3.2 Natuur en milieu

Voor natuur worden de effecten gekwantificeerd op zowel gebieds- als soortniveau, waarbij de mate van bescherming een rol zal spelen. Daarnaast wordt in het bijzonder gelet op de ecologische relaties met het natuurgebied en de mogelijkheid voor vergroening van het bedrijventerrein en voor het ontwikkelen van zachthoutoibos langs de A27.

4.3.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Bij het thema landschap worden zowel de veranderingen in de samenhang en visuele kenmerken van het landschap als de aantasting van cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden in beeld gebracht. Tevens worden de mogelijkheden om deze effecten te verzachten (mitigeren), in beeld gebracht.

4.3.4 Ruimtelijke kwaliteit

De oplossing wordt beoordeeld op zijn ruimtelijke kwaliteit. Daarbij worden de volgende aspecten in beeld gebracht:

- De versterking van de relatie van het bedrijventerrein met de Merwede;
- Cultuurhistorische waarden, zoals het historische stadsgezicht;
- Ecologie, de invulling van de verbindingzone;
- Versterking van het uiterwaardenkarakter van het bedrijventerrein;
- Samenhang met het Routeontwerp A27;
- Toekomstkwaliteit: biedt de nieuwe bereikbaarheid van het bedrijventerrein voldoende ontwikkelingskansen.

4.3.5 Bodem

De ernstige gevallen van bodemverontreiniging worden gesaneerd. Het licht verontreinigd materiaal wordt waar mogelijk hergebruikt. De toe- of afname van verontreiniging geldt als criterium.

4.3.6 Hydrologie

De mate waarin binnendijks de kweldruk toeneemt, is van belang (extra maatregelen, nadelige gevolgen) evenals de kans dat er bij zeer lage waterstanden in de rivier verdroging optreedt (wegzijing). Alle ingrepen in het gebied kunnen hydrologische gevolgen hebben en zullen zodoende beoordeeld worden op optreden van kwel en wegzijing en het veranderen van grondwaterstanden en grondwaterstromingen. Stabiliteit van de ondergrond van het bedrijventerrein is hierbij een belangrijk criterium.

4.3.7 Externe effecten op lucht, geluid en veiligheid

Als gevolg van de verbeterde bereikbaarheid van het bedrijventerrein over water, kunnen mogelijk externe effecten optreden ten aanzien van geluid, veiligheid en hinder. Deze effecten worden onderzocht en waar mogelijk gemitigeerd.

4.3.8 Kosten

Er zal een raming worden gemaakt van de uitvoeringskosten. Deze zijn inclusief uitvoeringsschade, grondverwerving, kosten voor reserveringen en kosten ten gevolge van mogelijk uitgestelde investeringen. Verder zullen de kosten voor beheer en onderhoud in beeld worden gebracht.

CONCEPT

5 Besluiten en Procedures

5.1 Besluiten

5.1.1 Startnotiefase

Het college van burgemeester en wethouders van Gorinchem is de initiatiefnemer van de uiterwaardvergraving Avelingen en heeft de startnotitie opgesteld. De gemeenteraad van Gorinchem is het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag zorgt voor bekendmaking van de startnotitie. Vervolgens kan gedurende 6 weken worden ingesproken.

Inspraakreacties kunnen worden gezonden aan:
Het college van burgemeester en wethouders van Gorinchem
Postbus 108
4200 AC Gorinchem

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer P. Beerlage van de afdeling ruimtelijke en economische ontwikkeling, p.beerlage@gorinchem.nl, tel. 06 – 23367590

De Commissie voor de milieueffectrapportage (Cmer) dient binnen 9 weken na bekendmaking van de startnotitie een advies te geven voor de richtlijnen van de inhoud van het MER. Op basis van de inspraak en na het advies van de Cmer en de wettelijke adviseurs worden de definitieve richtlijnen uiterlijk 13 weken na verschijnen van de startnotitie door de gemeenteraad van Gorinchem vastgesteld. In de richtlijnen is vastgelegd welke informatie het MER moet bevatten en welke onderwerpen en aspecten per onderdeel van het MER moeten worden uitgewerkt.

5.1.2 Mer-fase

In de MER-fase wordt het voorkeursalternatief uit deze startnotitie verder uitgewerkt en onderzocht op (milieu)effecten. Dit betreft de uitwerking van het alternatief, de kostenraming en de effectbeschrijving, zodanig dat dit kan dienen ter onderbouwing van het bestemmingsplan Avelingen en de projectbeslissing (SNIP 3) en ter onderbouwing van de vergunningaanvragen in een latere fase van de planvorming en ter voorbereiding van de uitvoering.

Parallel aan het opstellen van het MER wordt het ontwerp-bestemmingsplan voorbereid en opgesteld.

Na afronding van het MER wordt het MER voorgelegd aan de gemeenteraad van Gorinchem. Deze beoordeelt het MER binnen 6 weken nadat het is ingediend op aanvaardbaarheid. Dit betekent dat wordt bekeken of het MER voldoet aan de wettelijke eisen, tegemoet komt aan de gestelde richtlijnen en geen onjuistheden bevat. Vervolgens publiceert de gemeenteraad gelijktijdig het MER en het ontwerp-Bestemmingsplan. Na publicatie van het MER en het ontwerp-bestemmingsplan vindt op beide documenten gedurende 6 weken inspraak plaats. Over het MER wordt advies gevraagd aan de Commissie voor de m.e.r. en de Wettelijke Adviseurs.

5.1.3 Vervolgfase

Na besluitvorming op de projectbeslissing door het ministerie van Verkeer en Waterstaat zal opnieuw overeenstemming moeten worden bereikt wie de verdere stappen in de voorbereiding en uitvoering van de maatregel op zich neemt. De volgende stappen zullen moeten worden doorlopen (periode medio 2008- december 2014):

- aanvragen vergunningen
- doorlopen procedures
- afsluiten overeenkomsten
- publiekrechtelijke besluiten (zoals WRO, ontgrondingen, rivierwet)
- aanbesteding
- uitvoering
- evaluatie

Al deze stappen zullen plaatsvinden op basis van de Spelregels voor Natte Infrastructuurprojecten (SNIP) en er zullen formele besluiten genomen moeten worden door het ministerie van V&W (SNIP 4-6).

5.1.4 Overige besluiten

Streekplan

In het Streekplan Zuid-Holland Oost zijn de voorlanden aangeduid als ecologische verbindingzone. Dit moet worden aangepast in een hoofdfunctie water.

Aanpassing van het Streekplan is nodig om tot uitvoering over te kunnen gaan.

Bestemmingsplan

Er wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Op dit moment is een voorbereidingsbesluit voor de bestemmingsplanherziening van kracht. Op de aanpassing van het bestemmingsplan is inspraak mogelijk.

Wet beheer rijkswaterstaatswerken en de Beleidslijn Grote Rivieren

Het projectgebied valt onder het regime van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken en de Beleidslijn Grote Rivieren.

5.2 Betrokken actoren

In het kader van de m.e.r.-procedure heeft een aantal partijen een formele rol. Deze formele rollen in de m.e.r.-procedure zijn hieronder weergegeven. Diverse partijen zijn al vanaf de eerste voorbereidingen betrokken bij de uiterwaardvergraving Avelingen. Alle betrokken partijen ondersteunen dit project en blijven ook tijdens de m.e.r.-procedure nauw betrokken. Hieronder volgt een opsomming van de betrokken partijen en de wijze waarop zij middels verschillende overlegstructuren een rol hebben in het project.

Initiatiefnemer

Initiatiefnemer is: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Gorinchem. De initiatiefnemer vraagt het bevoegd gezag om mede op basis van de op te stellen MER het bestemmingsplan vast te stellen.

Bevoegd gezag

De bevoegdheid tot het vaststellen van het bestemmingsplan ligt bij de gemeenteraad van de gemeente Gorinchem.

Commissie voor de milieu-effectrapportage

De Commissie voor de milieueffectrapportage is een onafhankelijke commissie van deskundigen die de gemeenteraad van Gorinchem adviseert over de richtlijnen. Zij toetst achteraf de kwaliteit van het MER.

Wettelijke adviseurs

De wettelijke adviseurs adviseren het bevoegd gezag over de richtlijnen voor het MER en, nadat het MER gereed is, over de inhoud ervan. De wettelijke adviseurs zijn:

- de regionale inspecteur voor de Milieuhygiëne van het ministerie van VROM,
- de directeur landbouw, natuur en openluchtrecreatie van het Ministerie van LNV,
- De Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.
- Ook wordt het waterschap betrokken als adviseur.

Insprekers

In de m.e.r.-procedure zijn twee perioden van inspraak voorzien, waarbinnen eenieder in de gelegenheid wordt gesteld te reageren op de plannen. De eerste inspraakperiode volgt op de publicatie van de startnotitie. Het is dan voor een ieder mogelijk om zijn visie naar voren te brengen en voorstellen te doen voor onderwerpen, die in het MER aan de orde moeten komen. De tweede periode van inspraak volgt op de publicatie van het MER. Dan kunnen de insprekers hun mening geven over de inhoud van het MER.